

Glasilo

„Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani.“

Urejuje:

J a k o b D i m n i k,

učitelj na II. mestni šoli v Ljubljani.

Št. 18. Ljubljana, 16. kimovca 1896.

XXXVI. leto.

Vseбина: Emin: Pozdrav braći Slovencima. — Ob novem šolskem letu. — J. Ravnikar: Martin in Jera. — Dr. Ivan Borštnik: K šolski higijeni. — Naši dopisi. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Pozdrav braći Slovencima.*)

Prava šumi, bistra Sava struji,
Tiha Soča srebrom se preljeva,
Gordi Triglav u plemenu ruji,
Drevna Učka sva u sjaju sjeva.

A to more, to hrvatsko more,
I to nebo lazurno i plavo,
Šume, gaji, planine i gore,
U zanosu Vama kliču: — Zdravo!

Zdravo da ste, oj stupovi znanja,
Razsadnici svjetla božanskoga,
Apoštoli sreće, blagostanja,
Dike, ponos roda bratinskoga.

Zdravo sinci Slovenije mile,
Zdravo braćo, zdravo sokolovi,
Vam u susret eno moje vile,
Da Vas žarkim pozdravom oslovi.

Amo braćo, na hrvatske grudi,
Amo, amo da Vas izgrlimo,
Naša ljubav već Vas davno žudi,
Amo, amo, da Vas izljubimo.

U prozorje preporoda svoga,
Hrvat snivô sanju uzvišenu,
Gledô braću roda slovenskoga,
Sa Hrvati nježno zagrljenu.

Ta se sanja izpunila sada:
Jedna misô divnu braću spaja,
Jedna ljubav njina srca sklada,
Jedna pjesma dušu im opaja.

Mila braćo! Na nebesnom svodu
Otaj danak sunce zlatom piše,
Njegva spomen ostat će u rodu,
Dok mu duša gordim dahom diše.

*) Ta pozdrav je poklonil hrvatski tovariš-pesnik povodom VIII. skupščine tovarišem Slovencem.

I ta Istra nevoljna i biedna,
 U svom krilu stanak Vam pripravi,
 Te prem tužna, uboga i čedna
 Okolo čela lovre Vam savi.

A to more, to hrvatsko more,
 I to nebo lazurno i plavo,
 Šume, gaji, planine i gore
 U zanosu Vama kliču: Zdravo!

Zdravo sinci Slovenije mile,
 Zdravo bračo, zdravo sokolovi.
 Vaše misli izpunjene bile,
 A trud nek Vam Bože blagoslovi!

Opatija, 19. kolovoza 1896.

Emin.

Ob novem šolskem letu.

„Der mag sich manchen Wunsch gewähren,
 Der kalt sich selbst und seinem Willen lebt;
 Allein, wer andre zu leiten strebt,
 Muss fähig sein, viel zu entbehren!“ —

Gothe.

Minuli so lepi časi počitka, minuli so šolski prazniki. Odpočili smo se mi in ljuba naša mladina; zdaj pa treba z nova na delo, na težavno delo, koje nas čaka pričetkom novega šolskega leta; z nova moramo zastaviti vse svoje dušne in telesne moči tamkaj, kjer smo prenehali koncem minulega šolskega leta.

Okrepčani duševno in telesno se hočemo veselega srca lotiti težkega dela in iz najtoplejše ljubezni do svojega vzvišenega poklica in do ljube slovenske mladine bode vsakdo izmed nas napel vse svoje sile, da s svojo marljivostjo in vstrajnostjo koristi kar največ prosveti svojega naroda. Voditi nas morajo pri našem delovanju nekaki višji zmotri; dvigniti se moramo iz sfere navadnega delavca v idealne višine, kjer je pravo mesto učiteljevega delovanja, — in v tej višini se hočemo nasrkati nektara ljubezni in pridnosti, da nam bode mogoče prenašati vse muke in težave, ki so zvezane z učiteljskim stanom.

Če sploh kdo, mora biti posebno učitelj požrtvovalen. „Kdor hoče biti učitelj, se mora že za časa privaditi trpljenju“ — pravi Kellner. Učiteljski poklic tirja, da se odrečeš marsičemu in kdor nima veselja do tega poklica, naj se ne posvêti učiteljskemu stanu. Veselja do poklica nam pa — žal — ne navdaja današnji svet, ker ne pozna, ali neče poznati velike važnosti ljudske šole, ker nam greni naše življenje — ker nam ne privošči koščeka kruha. Veselje do poklica nam grené tudi voditelji našega národa, naša šolska oblastva, ker nas prenizko cenijo in premalo podpirajo. S pravim veseljem do poklica navdaja nas jedino še Oni, ki vlada v nebeških višinah. Njemu se moramo priporočiti pričetkom novega šolskega leta, da nam pošlje tolažnika

in pomočnika v vseh britkih urah našega težavnega delovanja. Zatorej, tovariši, „Sursum corda!“ K Njemu se obrnimo ob novem šolskem letu ter navdušeno zakličimo: „Veni sancte Spiritus!“

Mi smo vzgojitelji in kot taki moramo dajati svojim učencem vedno najlepši vzgled. Paziti moramo na vsak korak, na vsako besedo, na vsako delo, koje učinimo. Zato mora dičiti slehrnega izmed nas prelepa čednost, da smo navdušeni za svoj poklic in za kulturni napredek našega naroda. V to je treba, da se iskreno ljubimo in spoštujemo med sabo, da smo značajni, neomahljivi, da ne bežimo drug pred drugim, ampak se večkrat shajamo in družimo, da ne zakrivamo svojih mislij in svojih čustev, ampak smo odkriti tovariši in prijatelji. Ne tožimo nikjer svojih tovarišev ter ne odkrivajmo nikomur morebitnih njihovih slabosti, ampak hvalimo vsakega vsakemu človeku. Dovolj žalostno, če se misliš povzdigniti s tem, da druge tlačiš v blato. To ni značajno, to ni človekoljubno! Res je, da vsi nismo jednaki; jeden ima te napake, drugi zopet druge, a vsakdo ima pa gotovo tudi nekaj vrlin in té nam je upoštevati v prvi vrsti, slabosti si pa odpuščajmo. In s tem namenom, s tem trdnim sklepom začnimo novo šolsko leto. Naprej torej, bratje učitelji in ve sestre učiteljice, podajmo si roke ob novem šolskem letu, delujmo z združenimi močmi v prosep našega stanu in v blagor nam izročene mladine ter pokažimo svetu, da smo vredni častnega naslova „prosvetitelji naroda!“

Martin in Jera.

(J. Ravnikar.)

Dvanajsto poglavje.

Veselje v hiši.

Zidar Martin, ki je odhajal zarano v grad, vrne se k svojim na dom.

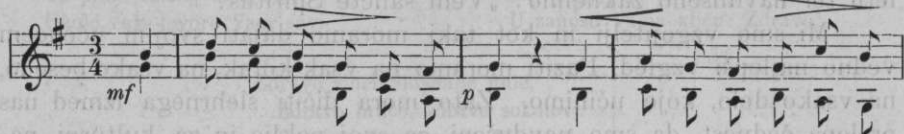
Jera je hitela za svojim opraviлом, kar je imela v soboto narediti, tako, da je že vse izvršila, predno se je povrnil njen mož. Otroke je skrbno počesala, obleko pregledala, malo izbo lepo osnažila ter med delom otročiče navadila lepo pesmico. „To bodete zapeli svojemu ljubemu očetu, kadar se vrnejo domov“, učila je svoje otročiče. Ti so se pa tudi radi vadili, vedoč, da s tem razveseljujejo svojega očeta.

Pri delu, brez muke in zamude, brez knjige, peli so otroci za materjo tako dolgo, da so si dobro zapomnili. Ko pa pride oče domov, pozdravi jih mati ter zapoje z otroci naučeno (naslednjo) pesem:

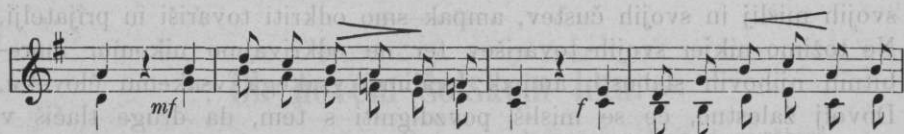
Molitev.

Nekoliko počasno.

A. Nedved.

1. Mi - nul je zo-pet mi en dan! Kle - če o Bog zahvaljam
2. Če sto-ril sem kaj hu-de - ga, Za - bre-del v katero grešnih
3. Ob - va - ruj mo-je lju-be vse, 'Zro - ču-jem v Tvoji jih ro-

1. Te, Da sreč-no bil je do-kon-čan, V do-bro-tah Tvojih ste-kel
2. zmot, Mi žal iz vse-ga je sr - ca, U - smi-li se me o Go-
3. kó, Pov - sod naj Tvo-ja mi-lost gre, Za-spa-ti zdaj nam daj slad-

1. se; Mi vse je Tvo-ja mi-lost da - la, Za - to naj bo Ti sré-na
2. spod! No - coj tud' hu-de-ga me bra - ni, In v svo-ji mi-lo - sti o -
3. ko! Naj Tvo-ja ro - ka vsem bo mi - la, Be - ži od nas naj vsa-ka

1. hva - la, Za - to naj bo Ti sré-na hva - la.
2. hra - ni, In v svo-ji mi-lo-sti o - hra - ni.
3. si - la, Be - ži od nas naj vsa-ka si - la.

Martinu zalijejo solze oči, ko vidi, kako mu mati in otroci pridejo naproti z veselo in lepo pesmijo.

— „Bog naj vas blagoslovi, dragi moji! Bog te blagoslovi, Jerica moja“, izpregovori s solznimi očmi in vidnim notranjim ganjenjem.

„Ljubi Martin!“ odgovori Jera, „zemlja je kraljestvo nebeško, kadar človek išče miru, takrat stori prav in želi malo.“

Martin: Sladkost tega nebeškega kraljevstva, ta mir v srcu, ki si mi ga dala, uživam naj le jedno uro. Ves čas svojega življenja bodem ti hvaležen, ker si me rešila; otroci tvoji pa te bodo blagoslavljali še po tvoji smrti. Oh, deca moja, poslušajte svojo mater, storite vedno prav in vam se bode vedno dobro godilo na svetu!

Jera: Ti si danes posebno prijazen in ljubeznjiv.

Martin: Pri gospodu predstojniku se mi je vse po sreči izteklo.

Jerica: Hvala Bogu, dragi mož!

Martin: To ti je v resnici mož, da mu ga ni para. Ženka, bil sem baš otročji, kadar sem se bal k njemu iti.

Jerica: Ej, kaj hočemo, vedno je tako, da človeka škoda izmodri. No, zdaj mi pa povej, kako je bilo pri gospodu predstojniku. (Ona sede poleg njega, vzame pletenje v roko, in on pa začne govoriti.)

(Dalje prih.)

K šolski higijeni.

(Dr. Iv. Borštnik.)

IV.

(Dalje.)

Rer je število bolezni jako veliko, dalo bi se jako veliko pisati o načinu, kako preprečiti razne bolezni mladine, posebno šolarjev; vendar to ne odgovarja našemu namenu in sicer radi tega ne, ker večina nalezljivih bolezni tako hudo napade mlado bitje, da je to že vsled tega primorano izostati iz šole; z druge strani bi bilo pa preobširno navajati pri raznih boleznih znamenja, po katerih je mogoče spoznati, da ima otrok že kal bolezni v sebi, če tudi ga še ni napala, se ne prikazala, to je tako imenovani čas inkubacije nalezljivih bolezni, kateri se menja od nekaj dni do nekaj tednov, kakoršna je bolezen. Bilo bi pa tudi nevarno tako sumarično navajati te stvari, namreč nevarno za tiste otroke, ki bi bili sicer zdravi, a slučajno bi se kake spremembe na njih krile s tu navedenimi znamenji in bi bili tako obsojeni zamujati svoj pouk in tudi zaradi tega je najbolje vse to prepustiti ustmenemu zdravniškemu navodilu v konkretnem slučaju. Vsakdo pa vidi že tukaj, kako težka stvar je ločiti higijeno od terapije, zdravstvo od zdravilstva! Higijena je desna roka terapije; ona mora skrbeti, da bolezen ne pride v človeški organizem, v človeško družbo, šolo, vas, mesto; če je pa bolezen tu, no, potem je stvar terapije, da bolezen in njen škodljivi upliv na človeški organizem kolikor mogoče paralizira; sploh bi bila higijena idejal terapije, ker če bi se ubranil vsem škodljivcem pristop v človeško truplo, bi bilo zdravljenje pač najbolj lahko in najbolj radikalno. To dejstvo se tudi vedno bolj vpoštevata, to pa šele od tedaj, od kar se je začelo spoznavanje bistva bolezni in njih vzrokov, odkar se je začelo spoznavati ta najmanjša bitja, imajoča ravno tako svoje življenske potrebe kot jih ima človek in katera morajo pri pomanjkanju teh življenskih pogojev ravno tako končati kakor človek brez zraka, hrane i. t. d. Vse to spoznanje bistva in vzrokov bolezni je pa še mlado, šteje še le nekaj let, zato

je tudi higijena še mlada znanost; vse to spoznanje je pa tudi težko pridobljeno in naravoslovci so hodili trnjevo pot, ne brez začasnih zmot, predno so prišli do teh uspehov, katerih mi dandanes po njih vrednosti skoraj ne moremo ne dovolj ceniti in s hvaležnostjo se moramo spominjati tiste generacije in tistih mož, ki so omogočili prostost znanstvenega preiskavanja in privedli znanost na naravno pot preiskavanja narave. Vendar od tega cilja, da bi nam higijena zadostovala, smo še daleč, in nepregledno vrsto let in desetletij bo podpirala in pomagala terapija higijeni, in kjer zakrivi kaj zdravstvo, je zdravilstvo na redu, da odpomore. Težka naloga!

Kljub temu, da se je treba varovati pri obravnavanju zdravstvenih zadev, da se ne zaide v zdravilstvo, si ne morem kaj, da ne omenim glavobola in na to v kratkem dušnih pojavov, namreč bolečnih. Tudi to moremo edino na podlagi nepremičnega, vedno resničnega naravoznanstva razumeti; če odpremo čepinjo, vidimo, da so žile na površji in v notranjosti možgan zdaj bolj zdaj manj napolnjene s krvjo in če se kaka žila preveč raztegne pod navalom krvnega toka, počí žila in kri se vlije na možgane ali pa v nje in jih stlači in zmečka s svojim pritiskom in naravno je, da razdejjane možgani ne morejo delovati; človek izgubi govor, gibanje rok, nog i. dr. pravimo, da ga je zadel mrtvoud. Ta čisto naravni pojav se toliko preje zgodi, če je žila ali cev, po kateri teče kri vsled starosti ali drugih bolezni, zgubila svojo prožnost ali pa če je naval krvi v možgane posebno velik n. pr. pri napenjanji mišic, po posameznih i. dr. tako, da stena cevi ne more vzdržati pritiska krvnega toka. Ta tlak se poveča pa tudi pri učenji, kajti tudi učenje je delo, in celice v možganih, katere oskrbujejo to delo, rabijo snovi, da nadomeste to, kar so izrabile; to je vsakemu umljivo in vprašanje je le, kako je to delo, ki ga vrše možgani pri učenji, ali bolje kako delujejo celice v možganih? Za nas zadostuje kratek odgovor: tako kot celice v mišicah, če sekamo drva; v obeh slučajih se spoji namreč ogljenik, katerega s hrano v obilni meri vsprejmemo, v naš život in ga nakopičimo po posameznih celicah, tako v mišici kot v možganih in drugod s kisikom, pravimo, da zgori, kot zgori premog če ga skurimo; tudi tu se stori delo in voda se spremeni v paro, ta goni stroje i. t. d. Če pa se pozabi v možganih več snovi vsled intenzivnejega delovanja in zgori več ogljika, je razumno, da je potreba tudi več kisika v tistem času, ker drugače ne zgori ves ogljik, ampak se nakupiči v možganih in to je gotovo škodljivo, začne boleti glava in razne senzacije nas nadlegujejo; treba je tedaj prostega, svežega dihanja, da pripeljemo v možgane dovolj kisika in radi tega je treba sedeti po konci, prostih prsi; povrh tega pa ovirajo sključene prsi tudi prost odtok izrabljene krvi iz možgan, tedaj toliko več vzroka, da pazimo na držanje glave v šoli.

Vprašanje je, koliko časa rabijo možgani, da se odpočijejo od dve-, tri-urnega dela? Vsak ne dela jednako hitro, zato je tudi to zelo individuvalno. Sploh lahko rečemo, da bi se dalo prenapetosti v učenju, če je taka, odpomoči s tem, da se popolnoma opusti domače učenje. Ni stvar higijene, kako naj se to uravna in če rečem, da naj se določi minimum, kateri naj se doseže v šoli, kolikor mogoče nizek, ker se tako da prilika nadarjenim učencem, da se v istem času dva- ali tri-krat toliko nauče kot manj sposobni z druge strani, pa se večino slabših učencev ne sili sedeti doma, to je izven šole pri knjigi, kar je za nas glavna stvar, je vse to le osebno mnenje. Jasno je, da sega tu ko na mnogih drugih krajih šolsko zdravstvo v vzgojeslovje in tako bi se smelo po vsej pravici zahtevati, da se obravnava ta stvar in druge jednake, recimo pod naslovom: „iz obmejnih sfer šolske higijene in vzgojeslovja“. Kako dolg, neroden naslov! Naj tedaj ostane raje tu, kjer je! Vendar meje, natančne mejne črte med šolskim zdravstvom in vzgojeslovjem ni! Tudi vzgojeslovje mora biti na podlagi zdravstva, tembolj ker se naravoslovje vedno bolj razteza na delovanje možgan. Toliko lahko rečemo, da je mišljenje tako, če ne bolj, utrudljivo kot vsako delo života, in če se delavec brani večjega kot osemurnega dela, si ne smemo misliti, da vstrpi normalen odrasel človek brez škode za svoje zdravje več kot toliko učenja. In kaj še le otrok! Zato ni čudo, če vidimo otroke opoldne brez slasti pri jedi: ko se niso niti odpočili od duševnega dela, morajo že sesti za mizo — pod tem pogojem ne more niti odraslenemu jed tekniti; tudi pri odraslenemu se mora pokazati prej ali slej shujšanje, oslabenje močij telesnih in s tem zmanjšani upor proti napadajočim boleznim, v prvi vrsti vsled nje obile razširjenosti proti jetiki, ki že tako najraje mladino v dobi rasti napada in nazaduje oslabi tudi spomin s časom, tako pri odraslenem kot pri otroku. Res so otroci, kateri vse med šolskim letom izgubljene moči dobé, v par mesecih, glavnih počitnicah zopet nazaj, posebno v ugodnih življenskih razmerah, — dà, mogoče da so ti otroci v večini, a samo mal odstotek je taci, katerim bi preobilo, posebno izvenšolsko učenje škodilo, takorekoč sama izjema od onih prvih: *exceptio firmat regulam, ergo* si zapomnimo izjemo in uvažujemo nje važnost, ker tudi jedno človeško življenje nam mora biti dragoceno.

Omeniti je še, da glavobol nastane pri otrocih, če je šolski prostor premal vsled pokvarjenega zraka, kateri je prenapolnjen z izdihano ogljikovo kislino, a v katerem je premalo kislega; dalje radi prenapenjanja očíj pri gledanju na blizu na predrobne predmete, radi prebližnje peči i. dr. Umevno je pa, da se glavobol v ogromni večini prikaže še le pri odraslih, in ta nas tu ne briga: tu imamo migreno, hemikranijo in toliko družih glavobolov, da je sploh redek človek, katerega nikdar glava ne boli ali pa ne trga.

Glede dušnih boleznij med šolo obiskujočo mladino se ne da tajiti, da raste število dušnih boleznij z rastočimi zahtevami na delovanje možgan, da že više omenjeni glavobol se more razviti, če se pogosto in dolgo časa ponavlja v dušno bolezen, posebno pri velikem in vstrajnem delu pred izpiti in tu je tudi doba, ko se množe samomori med mladino. Dovolj je to, da ne moremo odrekati šoli upliva na tako imenovano duševno delovanje pri učeči se mladini in vprašajmo se po vzroku teh žalostnih prikaznij. Lok preveč napet počí, in vsaka stvar ima svoje meje.

(Dalje prih.)

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. (Zborovanje „Zaveze“ v Opatiji, dné 19. in 20. vel. srpana.) Že na prvi dan, 19. m. m., je došlo okoli 100 učiteljev in učiteljic iz vseh krajev slovenske domovine. V Matuljah so pričakovali največjo skupino: odbor učiteljskega društva za voloski okraj, zastopniki občine kastavske, poslanec prof. Spinčič. Imenom isterskega učiteljstva je pozdravil došlece vznešenim govorom g. Božo Dubrovič, učitelj pri Sv. Mateju; odgovoril je predsednik „Zaveze“ g. Luka Jelenec; imenom mestne občine Kastav načelnik g. Jelušič. V Voloskem je pozdravil došlece načelnik dr. Stanger, v Opatiji pa g. Car v imenu pripravljalnega odbora in društva „Zora“. — V Opatiji je imel najprej sejo upravni odbor v prostorih „Zore“, ob 4. pop., pa je zborovala delegacija. — Predsednik g. Jelenec je naglašal potrebo organizacije in pozival na složno delovanje; pozdravil je vse došle delegate in naznanil izredno počaščenje, namreč da zaveza čeških učiteljskih društev je poslala zastopnika g. Zvonička. Deleгатje so ga viharno pozdravili; g. Zvoniček je z oduševljenimi besedami tolmačil pozdrav 10.000 čeških učiteljev, kar je delegacija sprejela z viharno radostjo na znanje. Gospod Božo Dubrovič je pozdravil delegacijo imenom „Pedagogiškega društva“. — Zborovanje se je vršilo potem po zelo obširnem sporedu. Ko so se vzeli na znanje računi, glede „Popotnika“, katere bosta objavila vsled sklepa upravnega odbora oba učiteljska lista in ko se je sprejelo poročilo tajnikovo in blagajnikovo, je poročal g. J. Dimnik: Kako pomagati podjetju „Knjižnica za mladino?“ Sprejela se je ta-le resolucija: Slovensko učiteljstvo se zaveže „Knj. za ml.“ z združenimi močmi duševno in gmotno podpirati ter jo širiti med narodom. V doseg tega so se sprejeli ti-le predlogi: 1.) Vsak šolski voditelj deluj v svoji šolski občini, oziroma pri kr. š. svetu na to, da bode vsaka šola na Slovenskem naročena na toliko istisov Knj. za ml., kolikor razredov ima dotična šola, oziroma pri prav neugodnih razmerah vsaj na jeden istis. (Na Goriškem bodi naročnik tudi vsak c. kr. okr. š. svet za vse šole v okraju.) — 2.) V krajih, kjer so „Posojilnice“, deluj slehrni učitelj s svojim ugledom in vplivom na to, da vsakoletni občni zbor naroči nekaj iztisov Knj. za ml. za nekatere šole v okraju. — 3.) Ker se smejo knjige iz šolarske knjižnice izposojevati tudi odraslim občanom, zato deluj vsak učitelj na to, da tudi vsak občinski zastop naroči vsako leto po par iztisov Knj. za ml. — 4.) Pri šolskih slavnostih — koncem šolskega leta ali pri kaki drugi priliki — deluj učitelj na to, da se pridnejši otroci obdarujejo s Knj. za ml. — 5.) Učiteljstvo priporočaj Knj. za ml. pri premožnejših rodbinah v svojem okolišu. — 6.) Učiteljstvo priporočaj Knj. za ml. pri premožnejših roditeljih kot božična, Miklavževa, novoletna, velikonočna (za pirube), godovna, birmanska i. dr. darila. — 7.) Učiteljstvo deluj na to, da si naroči Knj. za ml. vsako bralno društvo, čitalnice, narodne (ljudske) knjižnice, farne knjižnice i. t. d.

Vsi ti predlogi bili so jednoglasno vsprejeti in glede duševne podpore se je pa vsprejel ta-le predlog: Vsako učiteljsko društvo deluj na to, da pridobi iz svoje srede vsako leto, če ne več, vsaj enega člana, ki bi se zavezal v enem letu spisati, oziroma predstaviti vsaj jeden snopič za Knj. za ml. in v doseg tega postavi vsako učiteljsko društvo pri vsakoletnem občenem zboru kot jedno točko dnevnega reda tudi „Knjižnico za mladino“.

Ker pa učiteljstvo zbog njega nizkih plač ne more delati brezplačno, za to se zaveže g. založnik: 1.) Ako dobi 1000 naročnikov (pri manjšem številu bi moralo podjetje prenehati, ali se pa naročnina povišati), plača pisatelju 5 gld. nagrade od pole in „Zavezi“ pa odstopi 100 gld. dobička. — 2.) Pri 1200 naročnikih plača g. založnik 7 gld. pisateljske nagrade in „Zavezi“ pa da 200 gld. — 3.) Pri 1500 naročnikih dobi pisatelj 10 gld. nagrade od jedne pole in „Zaveza“ pa 300 gld. — 4.) Ako pa dobi Knj. za ml. 2000 naročnikov, se zaveže g. založnik plačati pisatelju 10 gld. nagrade od pole in „Zavezi“ pa odstopiti 700 gld. na leto. (To se dá prav lahko vse doseči, če le slovensko učiteljstvo stori svojo dolžnost; upamo, da se to z novim letom tudi zgodi. Uredn.) Vsi predlogi g. Dimnika glede „Knj. za ml.“ se bodo ponatisnili, razposlali na kompetentna mesta in objavili koncem leta po slovenskih listih.

Potem je poročal g. Radoslav Knaflič, nadučitelj v Št. Lenartu na Štajerskem „Kako praznuj slovensko učiteljstvo 50letnico slavnega vladanja Njegovega Veličanstva, našega presvetlega cesarja Franca Jožefa I.“ Skupščina se z načinom praznovanja, kakor ga je predlagal g. poročevalec, ni strinjala, ampak sprejeli so se predlogi g. Dimnika, ki se glasé:

1.) „Zaveza“ osnuje v oslavo plodonosnega, 50letnega slavnega vladanja Njegovega Veličanstva, našega presvetlega cesarja Franca Jožefa I. društvo „Samopomoč“ za vse slovenske kronovine.

2.) „Zaveza“ vspodbudi v isti namen po jedno okrajno učiteljsko društvo na Štajerskem, oziroma na Primorskem (Istri), da osnuje za celo kronovino: „Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta“ na Štajerskem, oziroma na Primorskem (Istri).

3.) V isti namen proučuj direktorij in potem upravni odbor „Zaveze“ na podstavi poročila g. R. Knafliča „Narodne (ljudske) knjižnice“ ter stavi prihodnji delegaciji, oziroma glavni skupščini konkretne predloge.

Na to je g. predsednik zaključil zborovanje delegacije, poprej je bil pa na predlog g. L. Jelenca imenovan častnim članom „Zaveze“ deželni šolski nadzornik, bl. g. A. Klodič vitez Sabladoski za zasluge, ki si jih je pridobil za časa njegovega nadzorovanja za slovensko ljudsko šolstvo.

Zvečer je bil koncert v prostorih „Zore“, po sporedu, kateri je že bil v našem listu.

Koncert se je vršil v dvorani „Zore“. Prostori so postali ta večer premajhni, kajti napolnjeni so bili z najodličnejšim občinstvom do zadnjega kotiča. — Učiteljsko „Geslo“ je pel domači zbor s spremljanjem vojaške godbe; petje je bilo dovršeno. Posebno viharo živahnost in pohvalo je izvala zares krasna Vilharjeva „Slovenac i Hrvat“. Divni „Dalmatinski šajkaš“ sta pela dva gospoda z občudovano dovršenostjo; ta obsirna, prekrasna skladba je izvala uprav viharo pohvalo. — Enako dovršeno je pel zbor druge pesmi znanega sporeda.

Dijaški tamburaški zbor je nastopil pod vodstvom učitelja glasbe in znanega skladatelja g. V. G. Broža. Mladi tamburaši so pokazali, da imajo izborno šolo, dobro voljo in izredno sposobnost za glasbo, kajti z izredno dovršenostjo obvladajo to naše narodno godalo. Po vsakem komadu so bili burno pozdravljeni.

Bratje Hrvatje so pozdravili Slovence s posebno pesmijo, katero so tiskano razdelili.

Zabava je trajala še pozno v noč. Vsakdo je zapustil „Zorin“ dom poln zadovoljnosti v srcu in duši.

Drugi dan, ob 8. zjutraj je bila svečana sv. maša v kapeli sv. Jakoba sredi opatijskega parka. Pel je mešan zbor, kateri je spremljal vojaški orkester. — Kapela je bila polna. — Cerkveni obred nas je zelo zanimal: vse, kar je duhovnik pel pred oltarjem, bilo je v milozvočni hrvaščini, n. pr. molitve pred berilom, berilo, evangelij, glorijska, vera, sanktus, očenaš itd. Vsi odgovori na koru so bili tudi hrvaški. Taka služba božja je, vernikom umljiva, sega do srca in pospešuje pobožnost.

Ob 10. uri je bilo glavno zborovanje v veliki „Zorini“ dvorani. Zbor je pozdravil tudi c. kr. okrajni glavar Fabiani s primernim govorom v slov. jeziku. — Poročilo g. Jern. Ravnikarja in stavljene resolucije o „sijajnem gmotnem stanju slov. učiteljstva“ je zbor soglasno sprejel. — Gosp. Jakob Dimnik je priporočal, naj se poročilo objavi v vseh slovenskih listih ter dopoše vsem slovenskim deželnim in državnim poslancem ter udom posameznih deželnih šolskih svetov. Sprejete so bile vse resolucije z dodatkom g. D.: vse priobčimo v jedni prihodnjih števil.

Na to je govoril gosp. Fran Praprotnik, nadučitelj v Mozirju, o vzgoji značajev. Krasni in zelo obširni govor je zbudil pogosto prav živahno odobravanje. Ker obsega ta govor celo vrsto bisernih navodil, kakó privedi narod do boljše prihodnosti, priobčimo ga v našem listu.

V upravni odbor so bili izvoljeni: predsednik g. Luka Jelenec, I. namestnik g. Krist. Bogatec, II. namestnik g. Ant. Porekar; I. tajnik g. Drag. Česnik, II. tajnik g. Ivan Šega; blagajnik g. Franc Luznar; odborniki za Kranjsko gg. Jakob Dimnik in Jernej Ravnikar; za Štajersko gg. Anton Petriček, Anton Gnus in Franc Kocbek; za Primorsko gg. Ignacij Križnan, Božo Dubrovič in Anton Berginc. Kot zastopnik slovenskega učiteljstva k zborovanju češke učiteljske zaveze je bil izvoljen gospod R. Knaflič.

S Českega je došlo 24. brzojavk in 9 pisem v obliki brzojavov (denar se je izročil namreč „Matici školski“), s Slovenskega pa 19 brzojavk.

Popoldne je bil banket, katerega se je udeležilo do 100 oseb, med njimi tudi več poslancev in duhovnikov. Govorilo se je več navdušenih napitnic; posebno lepo sta napivala učiteljstvu gg. državna poslanca V. Spinčič in A. Koblar. Na večer smo se razšli na razne kraje z iskreno željo, da se srečni snidemo prihodnje leto v Celju.

Z Dunaja. (Učit. tečaj za deška ročna dela.) Udeležencev nas je bilo 57; zastopane so bile vse kronovine izjemši Tirolsko in Salcburško, in sicer Češko sè 16, Gališko 9, Kranjsko 7 (2 Kočevarja), Bukovina 6, Dalmacija 5, Šlezija 4, Dol. Avstrijsko in Štajersko po 3, Istra, Koroško, Avstrija in Moravska po 1. Vseh Slovencev nas je bilo 7 (5 Kranjcev in 2 Štajerca). Pouk se je pričel zjutraj 17. mal. srpana. Vsak udeleženec si je izbral 2 predmeta (med mizarstvom, rezbarstvom, kartonažo in modeliranjem), nekaj se nas uči poleg tega še strugarstva. Delali smo vsak dan po 7—8 ur; 2 uri na teden je teoretični pouk. Prvi dan nas je razun tečaj. učiteljev pozdravil odbor društva za ročna dela. Povdarjalo se je v pozdravu, da naj bodemo složni brez ozira na narodnost in na vero, a tudi tukaj se vidi nestrpnost zagrizenih Nemcev; kjer je mogoče pokažejo svojo politično barvo, zato Slovani v obče malo občujemo z Nemci. Jako spreten in ljubeznjiv je vodja Al. Bruhns; njega vsi spoštujemo in čislamo, ter vsakdo si ga bode ohranil v prijaznem spominu. Naučili smo se mnogo stvari prav lično izdelovati, zlasti pa dobili navodilo, da se zamoremo pozneje prav dobro izuriti v raznih strokah deš. roč. del. — Svoj prosti čas porablamo za izlete po krasnem cesarskem mestu in njega okolici; večino dunajskih znamenitosti smo si ogledali, deloma skupno, deloma posamezno in v oddelkih. Dobro bi bilo za vsacega učitelja, da bi prišel nekaj dni na Dunaj; s tem si veliko zadobi tudi v svojo izobražbo. — Kakor vsako leto, dali

smo se tudi letos fotografirati, in pred odhodom smo imeli „komers“. Končali smo 15. vel. srpana. Vsakdo se že veseli, da zapusti mestni ropot in se vrne med svoje domov — poleg tega so se nam tudi žepi dobro posušili, kajti življenje je precej drago. Prosilili smo daljne podpore — a zaman, nimajo denarja za to.*)

Vestnik.

Cesarjev rojstni dan. Dne 18. vel. srpana je minulo 66 let, odkar je zagledal luč sveta naš premilostni vladar, cesar Franc Jožef I. Po cerkvah širom vse države smo molili ta dan podaniki Vsevišjega, da bi nam milostno ohranil pri življenju še dolgo let Onega, ki je na srečo domovine stal v vsej dolgi dobi svojega vladanja: razsoden v dnevih sreče, a udan v Božjo voljo v dnevih viharjev in nesreče! Ta vladarjeva modrost je trdna zaslomba državi in je blažiteljica strasti v političnih in narodnih borbah, ki so neizogibne spremljevalke ustavnega in parlamentarnega življenja. Strasti razjedajo medsebojno ljubezen med državljani, modrost vladarjeva utrja vez ukupnosti. Nočemo izgubljati besedi v zatrdilo lojalnosti slovenskega učiteljstva; kar je zapisano v srcih, ne treba mnogih besedi. Bog večni rosi svoj blagoslov na sleherni korak našega viteškega vladarja! Kakor povsod v širni naši državi in v naši ožji domovini, praznoval se je cesarjev rojstni dan tudi v Ljubljani slovesnim načinom. V stolni cerkvi daroval je ob 10. uri dopoldne knezoškof dr. Missia ob veliki asistenci slovesno inaso, kateri glavni deli so se s streljanjem na Gradu salutirali. Cerkvene slovesnosti, katere se je končala z zahvalno pesnijo, udeležili so se deželni predsednik baron Hein s svetniki in uradniki deželne vlade in okrajnega glavarstva, deželni glavar Detela z deželnimi odborniki, župan Hribar na čelu občinskega sveta in mestnih uradnikov, deželnega sodišča predsednik Kočevar, finančni prokurator, dvorni svetnik dr. Racič, državni pravdnik Pajk, trgovske in obrtne zbornice podpredsednik Klein, tobačne tovarne upravitelj, višji poštni oskrbnik, žandarmerijski poveljnik, ravnatelj, profesorji in učitelji raznih učilišč in mnogo družega odličnega občinstva. Za vojaštvo, kar ga je še bilo v Ljubljani, služila se je slovesna maša na dvorišču nove vojašnice. Pri deželnem predstvedstvu oglasile so se razne deputacije s prošnjo, naj bi se njih najudanejšje čestitke in izraz lojalnosti sporočile na najvišje mesto.

Cesar Franc Jožefova ustanova za učiteljske sirote na Kranjskem: Gospod Korbar Avgust, nadučitelj v Št. Vidu nad Cerknico za 2. polovico t. l. 1-80 gld. — Blizamo se koncu leta; zato prosimo vse p. i. tovarišice in tovariše, ki mislijo biti deželni darovanja za naše sirote ter na tako lep in blag način proslavljati plodonosno 50letno vladanje Nj. Velicanstva, našega presvilega cesarja Franca Jožefa I., da si vsakdo svoje dohodke in izdatke tako uredi, da mu bode mogoče do prve polovice meseca grudna poslati svoj prispevek za leto 1896. Z združenimi močmi!

Učiteljski konvikt: Neimenovan Potočan v Starem trgu 10 K, katere so darovali prijatelji učiteljev iz Loškega potoka v gostilni g. Lovšina na Hribu. Gdč. Rafaela Inglič, učiteljica v Begunjah, je nabrala v veseli družbi pri g. Strgulcu v Begunjah 8 K 22 h.

A. Praprotnikov spomenik: Slavno učiteljsko društvo za postojinski šolski okraj 10 K. Hvaležen učenec J. J. 10 K. Bivši učenci rajnega A. Praprotnika, tovariši in prijatelji njegovi, posnemajte tega „hvaležnega učenca“. Nagrobni spomenik — v podobi piramide iz sienita — bode prihodnji mesec gotov ter bode stal mnogo novcev. Spominška plošča bode že ta mesec izgotovljena. Plošča je zelo lepa. V domačem mramorju je izdelana iz lepega belega kamena isklesana Praprotnikova glava, okoli katere se blišči napis: „Prva skrb mi je mladina, ravno tako domovina“. Na spodnji plošči stoji pa zapisano: „V tej liši se je rodil dne 9. listopada leta 1827. Andrej Praprotnik, prvak slovenskega učiteljstva, pesnik in pisatelj slovenski.“ Postavilo „Slovensko učiteljsko društvo“. — Kedar bode šola v Podbrezji zgotovljena (zdej jo popravljajo), bode slovesna otvoritev spominške plošče.

Imenovanja. Pomožna učiteljica na osemrazredni mestni dekliški šoli v Ljubljani gospé. Ana Jereb je imenovana za učiteljico v Žužemperku; časasna učiteljica v Mošnjah,

*) To ni nič novega; za vse drugo imajo denar, za šole in učitelje jim ga pa vedno primanjkuje! Res: Quem dii odere — — —
Uredništvo.

gospđ. Apolonija Fatur, je imenovana za stalno učiteljico na isti šoli; začasni učitelj v Kamni gorici, g. Franc Lavtizar, je imenovan stalnim učiteljem na isti šoli; g. Josip Novak, učitelj na Brezovici, je dobil službo na c. kr. rudarski šoli v Idriji; g. Janko Leban, nadučitelj v Begunjah pride v Trebelno in g. Štipko Jelenc, učitelj v Trnji, pa v Božakovo; gospđ. Josipina Grilec, izprašana učiteljska kandidatinja, je dobila 4. učno mesto v Senožcah; profesor na veliki realni in šolski nadzornik za nemške ljudske šole gospod B. Knapitsch je imenovan ravnateljem učiteljskega v Celovcu; ravnatelj učiteljskega v Opavi, g. Josip Palla, je imenovan deželni šolski nadzornik za Koroško. Pravijo, da ne zna slovenskega jezika! Kaka načela ga bodo vodila gledé ljudskih šol za koroške Slovence, se bode kmalo pokazalo. Deželni šolski svet je imenoval: Učitelja v Preserjih g. Jakoba Marna nadučiteljem na Viču, zač. učitelja v Blagovici gosp. Kornelija Jegliča učiteljem-voditeljem istotam; učitelja pri Sv. Trojici gosp. Franca Razpoznika učiteljem v Vodichah, zač. učiteljico na Dobrovi gospđ. Marijo Schecharg za stalno učiteljico ondu, učitelja v Ribnici g. Josipa Čopa učiteljem-voditeljem v Trnji, učitelja v Kamniku g. Josipa Hribarja učiteljem v Ribnici, učiteljico v Tržiču gospđ. Marijo Borovsky pa za nadučiteljico na ondodni dekleški šoli. Gospđ. J. Merk, suplentinja na 8razredni slovenski dekleški šoli v Ljubljani, je imenovana za začasno učiteljico istotam.

† Leopold Cvek, učitelj v pokoju je dné 3. t. m. umrl. N. v m. p.!

Vdovsko učiteljsko društvo bode imelo letni občni zbor dné 17. t. m. dopoldne v prostorih II. mestne šole na Cojzovi cesti. Opozarjamo p. i. gg. člane, da se v čim večjem številu vdeležijo zborovanja. Ker razpolaga društvo z veliko svoto denarja, nam bode posebno gledati na to, da si izvolimo zanesljivo vodstvo (odbor). Čuje se, da dosedanjemu, jako delavnemu in marljivemu predsedniku g. Sr. Stegnarju ne bode več mogoče prevzeti mesta predsednika. V tem slučaju so nekateri udje mnenja, da bi volili na to mesto g. Juraj Režek-a, učitelja na I. mestni šoli. Nam se zdi ta kandidatura zelo srečna; značajna preteklost g. R. nam je porok, da bi bil mož na svojem mestu, kajti poleg vseh družih lastnosti, ki jih mora imeti predsednik tako važnega društva, moramo kot slovenski učitelji gledati tudi na to, da sedi na tem mestu tudi neomahljiv in uzoren naroden učitelj! Če bi pa g. Stegnar mogel še ostati na tem mestu, seveda, potem volimo njega. Za blagajnika se pa priporoča zopet g. J. Cepuder, ki je v tem poslu prav dobro izurjen.

Uradni spisi. *Miličeva tiskarna priporoča pričetkom novega šolskega leta slavnim krajnim šolskim svetom, č. šolskim voditeljstvom in p. i. gg. učiteljem svojo veliko zalogo predpisanih uradnih spisov po najnižjih cenah.*

Ročni katalog za šolsko leto 1896/97. Sestavlil Štefan Primožič, učitelj. III. letnik. V Postojni. Tiskal in založil Rih. Šeber, tiskar v Postojni. Vsebina: Razdelitev ur. Šolski prazniki na Kranjskem. Ročni zapisnik za razrednega učitelja za 80 učencev. Ročni zapisnik za posamezne predmete za 105 učencev. Le-ta bo dobro došel onim, ki poučujejo kak predmet v tujem razredu ali v obrtno-nadaljevalni šoli. Razdelitev ur za posamezne predmete. Kolkovne lestvice. Poštni tarifi. Pristojbina za brzojave. Kronska veljava. Zapisnik godov. Zapisnik udov kr. š. sveta. Beleške za posamezne dneve v mesecu. 20 praznih listkov. Katalog je lično v platno vezan. Glede na praktično sestavljeno vsebino se katalog najbolje sam priporoča; sicer ga pa tudi vsakdo, kdor ga je do sedaj rabil, zelo hvali, takisto tudi mi. Torej, tovariši, sežite pridno po njem!

Književno naznanilo. V kratkem bodo izšle v Miličevi tiskarni: „**Pripovedke iz avstrijske zgodovine**“. Zgodovinski pouk se prične s pravljicami in pripovedkami iz zgodovine. Tako nam predpisuje učni črtež. Tudi avstrijska zgodovina se mora tako pričeti in zato nam učni črtež tudi predpisuje „pripovedke iz avstrijske zgodovine“. Takih pripovedek imamo že nekaj po naših „Berilih“, a vse premalo; veliko jih je pa zbranih po raznih nemških šolskih „Berilih“. Precej jih najdemo tudi v „Vrtcu“. Učitelju pa s temi raztresenimi viri ni dosti pomagano, ker ima malokdo vse pri rokah. Da se pride temu nedostatku v okom, je zbral in priredil po zgoraj imenovanih virih in nekaterih zgodovinskih knjigah učitelj Jakob Dimnik razne „pripovedke iz avstrijske zgodovine“, katere bodo gotovo dobro došle ne samo učitelju, ampak posebn še naši šolski mladini (šolskim knjižnicam.) Zatorej te „Pripovedke“ prav toplo priporočamo že danes sl. kr. šolskim svetom, č. šolskim voditeljstvom in p. i. učiteljstvu, da si z morebitnimi naročili uradnih spisov naroče ob jednom tudi (za šolske knjižnice po več iztisov) „Pripovedke iz avstrijske zgodovine“.

Odkritje nagrobnih spominkov pokojnemu ravnatelju Ingliču in učitelju Plesku se bo vršilo 24. t. m. na pokopališču v Idriji s sv. mašo, nagrobnim govorom in petjem. Pred jednom mesecem zamrlemu učitelju Levsteku se postavi spomenik prihodnje leto, nepozabnemu Ribnikarju v Dolenjem Logatu pa 22. vinotoka 1896.

Odlikovanje. Gosp. Filip Koderman, nadučitelj na Frankolovem, je dobil od presvetlega cesarja srebrni zaslužni križec. Častitamo!

Ministerijalnim svetnikom extra statum v naučnem ministerstvu je imenovan na mesto pokojnega dvornega svetnika Germana, dosedanji profesor na praškem češkem vseučilišču, dr. Režek. Tako so dobili Čehi zopet svojega rojaka v naučno ministerstvo.

Kuratorij za višjo slovensko deklisko šolo. V zmislu § 14. statuta za višjo deklisko šolo se je vršila v seji občinskega sveta ljubljanskega dne 1. t. m. volitev kuratorija. Izvoljeni so bili ti-le gg.: C. kr. višje gimnazije ravnatelj Andrej Senekovič (načelnik); dr. vitez Bleiweis-Trsteniški, mestni učitelj Jakob Dimnik, c. kr. učiteljska ravnatelj Fr. Hubad, odvetnik dr. V. Krisper, prof. Fr. Orožen in ravnatelj c. kr. obrtnih strokovnih šol Iv. Šubic. Po jednega člana imenuje tudi vlada, knezoškofjski ordinarijat in deželni odbor; ta pa le, če dovoli šoli 500 gld. letne podpore.

Volilno gibanje na Štajerskem. Konservativni kandidat Thurhart je imel v Št. Petru pri Ljubnem shod. Govoril je na tem shodu največ o gospodarskih vprašanjih. Izrekel se je za šestletno šolsko dolžnost. Na vprašanje nekega učitelja, kako misli o povišanju učiteljskih plač, ni dal jasnega odgovora. Rekel je, če se povišajo, da se bodo morale povišati deželne priklade, kar je pa jako kočljiva stvar. Kandidat se je vidno bal zameriti se kmetom, če se izreče za povišanje učiteljskih plač. Mislil si je, učitelj je malo mej volilec, kmetov pa jako veliko. Učitelji bodo pa že storili svojo dolžnost, da takega kandidata, ki je tako omahljiv glede povišanja učiteljskih plač, ne bodo podpirali.

Številke govore. Bavarski učitelji imajo dve društvi: „Liberalno“ ima 12.000 članov učiteljev, „klerikalno“ pa 270 članov učiteljev in 4016 neučiteljev, večinoma duhovnikov.

Samomor zaradi krivega obdolženja. Učitelj Friderik Werzer v Št. Lorencu na Koroškem si je z britvijo prerezal vrat ter je vsled tega umrl. Nahujskani vaščani v njegovem službenem kraju so ga krivo tožili pri deželnem šolskem svetu. To je nesrečnega tovariša tako bolelo, da si je sam vzel življenje. Znano nam je pa s Koroškega še par tako žalostnih slučajev. Res, pomilovanja vredni koroški učitelji. Mogoče, da jim z novim deželnim šolskim nadzornikom prisije srečnejša doba. Dal Bog!

Višja dekliska šola. Članek, ki smo ga v 16. in 17. številki našega lista pod tem zaglavjem objavili, je spisal g. prof. V. B., kateri je obljubil, da bode še kaj več napisal o dekliski vzgoji, če mu bode le količkaj dopuščal čas.

Domoznanstvo v ljudski šoli. Metodično navodilo. Spisal Jakob Dimnik. Pričetkom novega šolskega leta opozarjamo gg. tovariše in tovarišice, da ima upravnistvo našega lista še nekaj iztisov te knjige v zalogi in sicer po 50 kr. knjiga.

Andersenove pravljice za mladino. Izbral in poslovenil Fran Nedeljko. V Ljubljani, 1896. Založil J. Giontini. Tisk Rud. Miličeve tiskarne. Str. 136. Andersenove pravljice so znane po vsem svetu in so se preložile malone že na vse evropske jezike. Preлагatelj je s srečno roko odbral najboljše ter z njimi naši mladini gotovo vstregel. Knjižica, obsežajoča 16 pravljič, je jako lična in je okrašena z več lepimi, mnogobarvnimi slikami. Trdo vezan izvod velja 50 kr., po pošti 55 kr. Priporočamo jo prav toplo naši mladini in šolarskim knjižnicam!

„Slovenec“ in mistične stroke. V 16. in 17. številki našega lista piše naš so-trudnik bl. g. dr. Ivan Borštnik v članku „K šolski higijeni“ med drugim tudi o psihičnem strahovanju otrok, o pretenju, živem slikanju slabih posledkov otroških šolskih napak, o opisovanju „groze“ smrti, pekla i. t. d.

„Slovenec“ ti nazori niso po volji, češ, da smo nasprotniki katekizma ter da je te mistične stroke posebno rad gojil naš božji Odrašitelj.

Kdor stvar trezno sodi, nam mora pač pritegniti, da zastran tega nismo zoper katekizem, ampak nam je le na tem, da se šolska mladina ne sme strašiti s smrtjo ter ji groziti s peklom i. t. d., ker so take grožnje na kvar zdravju mladine. To nam spričujejo vsakdanje skušnje. Le poskusite otroka prestrašiti kakorkoli že in vidili boste, kako nemiren vam je cele noči, v kakošnih skrbih vam je čez dan in kako vidno hira njegovo zdravje. Telesno kazen, bodi še tako velika, otrok s časom, če tudi težko, vendar še pozabi, strahu in groze pa ne pozabi nikdar, kamo li še, če smo mu grozili s smrtjo ali še celo s peklom, z večnim pogubljenjem. Otroci pridejo prestrašeni iz šole in z raznimi vprašanji o tem spravijo svoje stariše čestokrat v veliko zadrego. Resnico se jim stariši bojé povedati, da bi otroci ne bili še bolj prestrašeni, neresnice jim pa ne smejo praviti. Ne, to ne spada v šolo, to je pretežko umevno, to je prehudo za tako rahlo-

čutna bitja, kakor so otroci, posebno deklice. To je torej jedro trditev g. dr. Borštnika in tako umejemo tudi mi „mistične stroke“.

Kako se mistične stroke na kvar zdravju otrok tu i tam prestrogo goje v šoli kaže nam posebno ta-le žalostni dogodek: Veroučitelj Schiestl v Kundl-u (spodnja Inška dolina, na Tirolskem) je živo slikal otrokom v šoli, kako grozne muke trpe uboge duše v vicah. Da bi pa otrokom to trpljenje pokazal in predočil bolj nazorno, zvabi v ta namen nekaj deklic v svoje stanovanje; tu prižge svečo, prime jedno deklico za roko ter ji utakne prste v plamen. Jedna deklica je bila toliko pametna in pogumna, da je pihnila luč. Ali, kaj stori ta „navdušeni“ veroučitelj s to deklico! Prime jo z vso jezo, stisne med kolena ter ji s silo drži roko nad svečo, kojo je zopet prižgal. Deklica je sicer sedaj zapopadla groze in muke duš v vicah, a groze, trpljenja in strahu, kojega je doživela pri tej priliki, ni pozabila nikdar in gotovo ga tudi nikdar ne bode! Stariši te uboge deklice so tožili nevsmiljenega kateheta pri okrajnem sodišču v Rattenbergu, katero ga je obsodilo na 40 gl. denarne kazni in 10 gl. pa za bolečine, koje je morala prestati nedolžna deklica. — Vidite, gospoda, to so tiste mistične stroke, katerim se mi upiramo in kakoršne ima v mislih tudi naš sotrudnik g. dr. Iv. Borštnik. Živo slikanje trpljenja duš v vicah, smrti, pekla i. t. d., namreč grožnja s takimi kaznimi še odraslemu človeku škoduje; tacih dokazov imamo, žal, le preveč v naših blaznicah. Postrežemo lahko z dokazi.

Vzgojitelj, pravi vzgojitelj, mora torej odstraniti vse, kar bi utegnilo škodovati zdravju naših otrok, kajti pred očmi mu morajo biti vedno le otroci, najdražji zaklad svojih starišev, kateri so nam jih izročili v vzgojo in varstvo! In če bi se ranjki Sloimek prebudil, prepričani smo, da bi nam prav dal in bi gotovo ne mislil, da smo zastran tega, ker nam je na srcu zdravje naše mladine, nasprotniki katekizma.

„Slovenec“ trdi nadalje, da je te mistične stroke posebno rad gojil naš božji Odrešitelj. Odkrito povemo, da nam ni znano, pri katerej priliki bi bil On do otrok gojil te mistične stroke. Znano nam je pa prav nasprotno. Naš božji Odrešitelj je bil najboljši prijatelj otrok. Prijazno in ljubeznivo jih je vabil k sebi, jih jemal na ročaj, objemal in blagoslovljal, ob jednem pa jih z največjo prijaznostjo in ljubeznivo poučeval ter jim slikal z najlepšimi barvami prijetnosti, lepoto in krasoto nebeskega kraljestva. In ljubezen, kojo je gojil naš prvi in najboljši učitelj do otrok, vzbujala je v otroških srcih ljubezen do Njega in nebeskega Očeta. Ta ljubezen se jim je tako globoko vkoreninila v srce, da so si iskreno želeli, biti na veke združeni z njim. Pridobil si je torej naš božji Odrešitelj ljubezen otrok na lep način, ne da bi jim grozil s smrtjo, s peklom, ne, da bi jim živo slikal slabe posledice njihovih napak in otroci so ga ljubili in bili pridni zaradi njega samega, ne pa zato, da bi se bali smrti ali pekla ali kake druge kazni, kajti ljubezen zaradi kazni, t. j. taka ljubezen, katero mora otrok gojiti, ker bi sicer bil kaznovan (s peklom), ni prava, ni čista ljubezen, to je hinavščina.

Tako je vzgojeval naš božji Odrešitelj nedolžne otroke; vzbujal jim je torej ljubezen do Boga, ne da bi jim grozil s kaznijo, če ga ne bodo ubogali.

To je tudi jedino prava pot pri vzgoji mladine. Kušnja nas uči, da se dá pri otrocih z lepo vse doseči, z grožnjo pa silno malo ali pa nič. Otrok je nežno in rahločutno bitje. Zato mora biti vzgojitelj zelo previden pri izbiranju vzgojevalnih pripomočkov ter dobro preudariti, kako bi bolje vplival na otroka, da bi ta vpliv ne škodoval njegovi duši in ne njegovemu telesu. Zaradi zdravja otrok smo torej vedno zato, da se odpravi iz šole vsak nepotreben psihičen efekt, da se torej ne smejo živo slikati slabi nasledki otroških napak ter otrokom groziti s smrtjo, peklom i. t. d.; to škoduje zdravju otrok. Vzgojujmo jih po vzgledu našega božjega Odrešitelja ter vzbujajmo z ljubeznijo v njih ljubezen, katera vzbuja zopet ljubezen — do Boga.

Dalje piše „Slovenec“: „Mi vender še upamo, da slovenski učitelji s tako pisavo svojega učiteljskega glasila ne bodo zadovoljni i. t. d.“ Namen teh vrstic je očividni; povemo mu pa lahko, čimbolj bode ruval zoper naš list, tem tesneje se ga bode slovensko učiteljstvo oklepalo. Če bi bilo „Slovenec“ res ležeče na blagru slovenskega učiteljstva, bi imel večkrat priliko poprijeti za kak članek našega lista, v katerem moledujemo za zboljšanje gnutnega stanja, a tu pa molči!

Okrajna učiteljska skupščina za slovenske in utrakvistične šole Kočevskega okraja zboruje letošnje leto dne 28. kimovca v Velikih Laščah. Poleg običajnih točk je na dnevnem redu tudi: 1. Navodila nadzornika glede poduka in uradnih spisov. 2. Razgovor o ukazih in naredbah šolskih oblasti. 3. Zakaj učenci pozabijo tako radi, kar se nauče, in kako je zoper to napako delovati. Poročevalca določi žreb. 4. Kakšna bodi učiteljska konferenca v dušnem in telesnem oziru. Referirata: gg. Miha Polukar in Jožef Pavčič.

Zamena službe. Učiteljica na dvorazredni ljudski šoli blizu mesta in železnice želi zamenjati službo na Dolenjskem ali Notranjskem. Več pove uredništvo Učiteljskega Tovarisa.

„Knjižnica za mladino“. — 20. snopič je izšel in prinaša črtico: „Bogdanova mlada leta“. Svojim prijateljskom napisal Ludovik Černež: Vsebina je razdeljena v 30. poglavjih in je zelo mična in za mladino poučljiva. — Prihodnji snopič prinese pesmi: „Pisanice“, katere je spisal za slovensko mladino Engelbert Gangl, učitelj v Ljubljani.

Višja dekliška šola. Dež. šolski svet je v svoji seji dne 6. m. m. odobril premenjeni statut višje dekliške šole in vzel na znanje, da se ta zavod otvori dne 1. listopada t. l.

V spomin prihoda Njeg. Veličanstva v Ljubljano povodom potresne katastrofe postavijo v Ljubljani spomenik. Spomenik se postavi v znak hvaležnosti. Za napravo spomenika je dovolil občinski svet ljubljanski svoto do 10.000 gld. iz občinskih dohodkov.

Poziv! Odločil sem se izdati za leto 1897 zopet „Popotnikov koledar“ za slov. učitelje z imenikom šol, učiteljev itd. Da bode slednji kolikor toliko brez pogrškov zagledal beli svet, prosim vse p. n. tovarišice in tovariše, kateri so v zadnji izdaji zasledili kakoršno koli pomoto, naj mi jo nemudoma naznani, da jo popravim, preden oddam rokopis tiskarni. Ob enem pa tudi še jedenkrat prosim vse one, kateri vkljub večkratnim opominom še niso plačali koledarja za 1895. leto, oziroma tudi za 1893. leto ne, da to vendar vsaj 1. prih. meseca gotovo storijo ter mi ne delajo več nepotrebnega dela in stroškov. Vsaj pa je vendar vsak delavec vreden svojega plačila!

M. J. Nerat,
izdajatelj Popotn. koledarja.

Zahvala. Podpisano predsedništvo dovoljuje si tem potom izreči svojo najsrčnejšo zahvalo vsem onim, ki so pripomogli, da se je osmo glavno zborovanje „Zaveze slov. učit. društev“ v avstrijski Nizzi, v divni Opatiji tako sijajno zvršilo. Posebno se pa zahvaljuje: Pripravljalnemu odboru slov. učit. društva, kotara Volosko in njega načelnštva gospodoma Božo Dubrovič-u in Avg. Rajčič-u za obilni trud, ki so ga imeli za prireditve glavne skupščine. Slavnemu pevskemu društvu „Lovor iz Voloske in slavnemu dijaškemu istarskemu tamburaškemu sboru ter kapelniku g. V. G. Brožu in slavnej vojaški godbi pešpolka Jelčić št. 97 za prijazno sodelovanje pri koncertu. Slavnemu društvu „Zora“ in g. restavratorju Seitzu za brezplačno prepustitev prostorov za zborovanje in koncert. Prečastitemu g. kapelanu za daritev sv. maše v hrvatskem jeziku. — In slednjič slavnemu občinstvu za obilno udeležitev pri koncertu, katero je pokazalo s tem, da ve ceniti delovanje in trud slovenskega učiteljstva.

Predsedništvo „Zaveze slov. učit. društev na Goriškem, Koroškem, Kranjskem in Štajerskem“.

V Št. Jurji pri Kranji, dne 25. vel. srpana 1896.

Ivan Šega s. r.,
t. č. tajnik.

Luka Jelenc,
t. č. predsednik.

Zahvala. Prečastita gospoda Janez Možina župnik v Rovtah in Janez Hladnik vikar v Črnem vrhu (n. Idrija), potem pa tukajšnja rojakinja blagorodna gospa Marija Vilhar graščakinja na Kalcu in veleposestnica v Rovtah, nakupili so za 12 gld. lepih molitvenikov in drugih knjig in knjižic, raznega šolskega blaga in spominskih podobice ter obdarovali in razveselili ob šolskem sklepu dne 29. maj. srpana t. l. 130 naših šolarčkov. Za ta lepi dar in prijazno naklonjenost se uljudno podpisano šolsko voditeljstvo v imeni obdarovanih učencev pristrčno zahvaljuje. Takih zlatih src in dobrotnih rok daj nam Bog še več! Bog jih živi!

Voditeljstvo ljudske šole v Rovtah, dne 21. vel. srpana 1896

A. K. Sežun, šol. voditelj.

Zahvala. Čast. gosc. kurat Lovro Rožman v Hrastju je daroval okrajni učiteljski knjižnici v Kranji mnogo zanimivih in koristnih knjig leposlovne in znanstvene vsebine; pridružil se mu je in spopolnil dar g. Jožef Dolinar, učitelj v Mavšičah. Pristrčno se darovateljema zahvaljuje

V Kranju, dne 10. vel. srpana 1896.

Knjižnični odbor.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 26127 Na novo ustanovljeni mestni slovenski višji dekliški šoli v Ljubljani, koje prvi letnik se ina vsled sklepa občinskega sveta ljubljanskega z dne 22. malega srpana t. l. otvoriti vsaj s 1. listopadom tekočega leta, je namestiti službo nadzornice dame s plačo po dogovoru.

Prosilke za to službo naj vložijo svoje z dokazili o usposobljenosti, rojstvu in domovinstvu opremljene prošnje do konca meseca kimovca t. l. pri podpisani magistratu in sicer one, ki so v kaki javni službi, potom predstojnega oblasti.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane, dne 3. kimovca 1896.

Št. 793

o. šol. sv. Mesto nadučitelja na dvorazredni ljudski šoli v Preserji s plačo III. plačilnega razreda, s sistemizovano poslovno doklado in s prostim stanovanjem je oddati stalno.

Prosilci naj pošljejo prošnje, pravilno opremljene, službenim potom tukajšnjemu uradu do 25. kimovca 1896.

C. kr. okrajni šolski svet v Ljubljani, dne 4. kimovca 1896.

Št. 520

o. šol. sv. Mesto učitelja in voditelja na jednorazrednici pri Sv. Trojici s prejemki IV. plačilnega razreda, s poslovno doklado letnih 30 gld. in s prostim stanovanjem je oddati stalno ali tudi začasno.

Prošnje je poslati predpisanim potom pri tukajšnjem uradu do 20. kimovca 1896.

C. kr. okrajni šolski svet v Kamniku, dne 3. kimovca 1896.

Št. 1450

o. šol. sv. Na jednorazrednici na Ostrožnem brdu je stalno popolniti mesto učitelja-voditelja s prejemki III. plačilne vrste in prostim stanovanjem.

Prošnje do 20. t. m.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojini, dne 1. kimovca 1896.

Die österreichisch-ungar. Monarchie Geographisch-statistisches Handbuch für Leser aller Stände

Von Prof. Dr. Friedrich Umlauf.

Dritte umgearbeitete und erweiterte Auflage.

Mit 200 Illustrationen und 15 Kartenbeilagen. Vollständig in 25 Lieferungen à 30 Kr.

Es besteht heute kein anderes Handbuch, welches die Geographie und Statistik Oesterreich-Ungarns in ihrem ganzen Umfange, dem neuesten Standpunkte der Wissenschaft entsprechend, in so bequemer übersichtlicher Anordnung und so angenehm lesbarer Sprache behandeln würde. Diese Eigenschaften haben dem Werke Umlauf's seine grosse Verbreitung und allgemeine Anerkennung verschafft. Es schien daher geboten, bei einer vollständigen Neubearbeitung, welche ja durch die Fortschritte der Wissenschaft, wie durch die eingetretenen Aenderungen der statistischen Angaben nothwendig geworden, dem Buche seinen bisherigen Charakter soviel als thunlich zu erhalten. Der Leser wird auch in der dritten Auflage strenge wissenschaftliche Gründlichkeit mit ansprechender Form vereinigt finden. Die Illustrationen wurden zumeist ganz erneuert und ihre Zahl ansehnlich vermehrt. Neu ist die Beigabe von 15 Karten, welche zusammen einen vollständigen physikalisch-politischen Atlas der Oesterreichisch-Ungarischen Monarchie in vorzüglicher Ausführung bilden.

A. Hartleben's Verlag in Wien.

Durch alle Buchhandlungen zu beziehen.

Spominjajte se „učiteljskega konvikta“ pri raznih prilikah in zborovanjih!

«Učiteljski Tovariš» izhaja na 1 poli male osmerke 1. in 16. dan vsakega meseca; ako je pa na ta dan nedelja ali praznik, izide dan poprej ali pa dan pozneje. — List stoji za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. Udje «Slovenskega učiteljskega društva» plačajo na leto 2 gld. naročnine in 1 gld. udnine.

Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati uredništvu v Ljubljani, Šubičeve ulice št. 3; naročnino pa prejema gospod A. Kečelj v Ljubljani na Kongresnem trgu št. 2.

Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. Inserati po dogovoru.

Izdavatelj in lastnik: Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani.

Tisek R. Miličeve tiskarne v Ljubljani.